

Oponentský posudek bakalářské práce

Jitka Kubištová

Etický kodex ve světle současného komunitního tlumočení pro neslyšící v českém prostředí

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta,
Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Jitka Kubištová se ve své bakalářské práci zabývá rozbohem jednotlivých bodů etického kodexu tlumočnicků znakového jazyka a dodržováním etického kodexu samotnými tlumočníky, a to především v oblasti komunitního tlumočení.

Bakalářská práce má 68 stránek (s pěti přílohami pak celkem 133 stran). Rozdělena je do dvou částí: teoretické části a empirického výzkumu.

V teoretické části (s. 9-32) se autorka nejprve věnuje problematice etického kodexu tlumočnicků znakového jazyka; popisuje vznik nejstaršího etického kodexu tlumočnicků znakových jazyků (kodex organizace Register of Interpreters for the Deaf, Inc. v USA) a vznik a vývoj etického kodexu u nás. Následně autorka popisuje jednotlivé body Etického kodexu (mlčenlivost, diskretnost apod.), a to rozbohem, porovnáním a vymezením základních shodných bodů tří etických kodexů (Etického kodexu České komory tlumočnicků znakového jazyka, etického kodexu zmiňované organizace RID v USA a etického kodexu Finské asociace tlumočnicků znakového jazyka). V další části, věnované komunitnímu tlumočení, autorka vymezuje tento pojem, zmiňuje jeho obecná specifika a hlouběji pak zpracovává jevy, které se týkají komunitního tlumočení pro neslyšící. Celou teoretickou část zpracovává s oporou o zahraniční i českou odbornou literaturu z oblasti teorie tlumočení i tlumočení znakových jazyků. Vzhled do celé problematiky diplomantka dokládá také zařazením osmi konkrétních příkladů tlumočnických situací z oblasti komunitního tlumočení, ve kterých může být striktní dodržení etického kodexu sporné. Rozbohem a přiložením vlastního návrhu řešení těchto situací navíc dokládá, že získané teoretické poznatky dokáže aplikovat v praxi.

V praktické části práce (s. 34-65 + přílohy) se autorka zaměřila na vlastní výzkum dodržování etického kodexu samotnými tlumočníky v současné době. Na začátku si stanovuje dvě hypotézy: předpoklad jednotné představy ideálního tlumočníka ze strany neslyšících (tj. naplnění a dodržování jednotlivých bodů etického kodexu) a předpoklad nedůvěry neslyšících v tlumočníky (z důvodu nedodržování etického kodexu). Svou práci opřela o vzorek 28 neslyšících respondentů (různého věku a pohlaví) ze čtyř různých míst ČR, jejichž odpovědi na předem sestavený dotazník (celkem 19 otázek - Příloha 4) zaznamenala na videokameru. Při sestavování dotazníku se autorka jistě snažila obsáhnout co nejvíce kritérií, a tak zajistit co nejvíce proměnných (otázky typu „Vadí vám...“), domnívám se však, že jednotlivé otázky dotazníku mohly být doplněny o podotázky typu „vadí proč?“, aby se tak co nejjednoznačněji potvrdily, resp. vyvrátily stanovené hypotézy. Na druhou stranu chápu, že by tak výzkum možná přesáhl rozsah běžné bakalářské práce. Naopak oceňuji, že zadáváním otázek autorka pověřila neslyšící osoby, aby tak zamezila jakémukoli ovlivnění ze své strany. Dále si na práci cením, že autorka celý obsah rozhovorů (odpovědi respondentů v dotazníkovém šetření) sama přeložila do psané podoby češtiny a překlad pak přiložila k této práci (Příloha 5).

V další části autorka vyhodnocuje výzkum, u každé položky dotazníku (otázky) analyzuje odpovědi všech respondentů; nejen slovně, ale také graficky a barevně, čímž zvyšuje její přehlednost a srozumitelnost. Některé zjištěné jevy by jistě zasluhovaly podrobnější analýzu, ale to je již pravděpodobně úkolem případných dalších prací.

Empirická část obě hypotézy potvrdila. S výsledky svého výzkumu autorka pracuje i v další části bakalářské práce. Nejprve na jejich základě vytváří popis předpokládaných vlastností ideálního tlumočníka pro neslyšící, následně, v samotném závěru své práce, pak využívá teoretická východiska z první části bakalářské práce i výsledky výzkumu k vytvoření Návrhu úpravy etického kodexu pro prostředí komunitního tlumočení v ČR, čímž opět dokazuje svoji schopnost aplikovat a propojit teorii a praxi.

Otázky:

- 1) Mohla byste blíže vysvětlit zařazení otázky „Vadí vám CODA tlumočník“? Čím je CODA tlumočník při tlumočení „charakteristický“, čím nejčastěji porušuje Etický kodex a proč by měl neslyšícímu klientovi „vadit“? Můžete případně uvést oporu v literatuře a výzkumech?
- 2) Uvažovala jste o dalším využití odpovědí na otázky 1 a 19 (dotazy na pohlaví a věk)? Není škoda, že se s těmito údaji dále nepracovalo? Z jakého důvodu jste tyto otázky kladla?

- 3) Uvědomovala jste si ambivalentnost otázky č. 14 (s. 52) při zařazení do dotazníku? (viz statě v Etickém kodexu ČKTZJ na téma odmítnutí tlumočení). Pokud ano, jaký byl Váš záměr jejího využití ve výzkumu?

Práce Jitky Kubištové splňuje základní náležitosti bakalářské práce. V teoretické části prokázala, že dokáže dobře pracovat s odbornou literaturou a nad problémy samostatně a validně uvažovat. Způsobem zpracování praktické části potvrdila, že výsledky dokáže přehledně třídit, analyzovat a následně kategorizovat a že je schopna získané poznatky zužitkovat pro praxi. Bakalářskou práci Jitky Kubištové doporučuji k obhajobě.

Hodnocení práce: výborně

Praha, 27. srpna 2010

PhDr. Romana Petráňová, PhD.

Ústav českého jazyka a teorie komunikace